

**Salmer til 4. søndag efter påske, den 15. maj 2022, kl. 9.30 i Langø og kl. 11.00
Gloslunde begge med nadver**

747 Lysets engel

243 Luk øjne op, al kristenhed

292 Kærligheds og sandheds ånd

492 Guds igenfødte, ny-levende sjæle

11 Nu takker alle Gud

I 1982 var jeg på rejse i Sydtykland og kom til Freiburg, en mindre universitetsby i Schwarzwald, det nederste venstre hjørne af Tyskland, tæt på Frankrig og Schweiz. I Freiburg ligger et af Tysklands berømte universiteter med store traditioner, som også mange danskere har besøgt i det 20. århundrede. Og på universitetets hovedbygning stod der skrevet med store bogstaver: Die Wahrheit wird Euch frei machen!

Sandheden vil gøre jer frie.

Dengang, må jeg ærligt indrømme, vidste jeg ikke, at det var et bibelsk citat, fra Johannes-evangeliet. Men det stammer fra dagens tekst: I skal lære sandheden at kende, og sandheden skal gøre jer frie.

Københavns Universitet har et lignende slogan. På Vor Frue Plads i København ligger universitetets hovedbygning, og over hoveddøren kigger en ørn op mod himlen. Og der står, på latin, Coelestem adspicit lucem. Det betyder: at skue det himmelske lys.

Universiteter er helliget at søge sandhed.

Og med den formening, at sandheden altid er god, altid bidrager positivt, altid er frigørende.

Det sande, det gode, det smukke – i klassiske tider sagde man, at de altid ville nærme sig hinanden, kongruere, aldrig være i konflikt.

Mens deres modsætninger: løgneren, det onde og det grimme på samme vis hører til samme kategori.

X

Sandheden skal gøre jer fri!

Denne høje værdsættelse af sandheden har været et kendemærke ved den vestlige civilisation. Erkendelser skulle ikke bestemmes af magten, af kongen, fyrsten, kirken eller kejseren, men af den sandhedssøgendes egen opfattelse af, hvad der er sandt og falsk.

Tænk på alle de film, som handler om en enspænder, der kæmper for at få sandheden frem i en korrump verden. Eneren mod systemet. Mange er dem, som forsøger at undertrykke viden og fakta, fordi de måske var skadelige og farlige.

James Bond, Dirty Harry, Rambo, Alle Præsidentens Mænd – utallige er de helte som sætter sig igennem mod magten og magtens sammenrend.

Sandheden skal frem – koste hvad det vil!

X

Der, hvor der siges ”jeg”, er der altid mere sandhed, end hvor der siges ”vi”.

Vores egen Søren Kierkegaard blev aldrig træt af at udbasunere, at ”mængden er usandheden”, det betyder at hvor mennesker optræder i flokke, i grupper, så vil de altid tilpasse sig hinanden, underordne sig en bavian, undlade at sige hvad de virkelig mener, og heppe og hyle i kor, fejhed og flokke og forløjethed rimer.

Vi kender det alle sammen, vi kan alle blive ængstelige for at sige vores mening, hvor der er flere til stede. Bliver jeg nu til grin? Vi vil helst gemme os bag sidemanden og naboen.

En vis mand sagde engang: ”Sandheden er nyttig for dem, til hvem den siges, men den er skadelig for dem, som siger den, da de derved gør sig forhadte” (Blaise Pascal).

Altså: det er egentlig ret godt, når nogle ytrer deres kritik – i samfundet, i en virksomhed, forening, i et parti, hvor som helst – men problemet er kun, at man selv kommer til at sidde med aben, altså selv får problemer ved det.

Derfor er det ofte klogere at forblive tavs, ikke sige noget, lade som om man er enig. Og kun knytte næven i lommen.

X

Men vi kan også hurtigt se, hvad resultatet bliver for os alle, for samfundet, når man myrder budbringeren med det kritiske budskab!

For det betyder at samfundet og kulturen stivner, til stor skade for alle. Det offentlige liv blev præget af floskler og fraser, fordi ingen turde sige, hvad de opfattede som sandhed.

Tænk på hvordan det må være i Kreml i Moskva i disse tider. Mange i inderkredsen er sikkert kritiske overfor Putin og krigsførelsen, men hvem tør ytre en kritik? Og de fleste rådgivere og embedsmænd hypper nok deres egen karriere ved at snakke ledelsen efter munden.

For reporterer man noget negativt fra virkeligheden, fremstår man jo selv som kritiker, og dermed imod. Og tæt på at være en statsfjende.

Magtens mænd har historisk set aldrig taget mange chancer med at udrydde fjender, både de virkelige og indbildte. Kong Herodes myrdede sønner og koner, fordi han troede sin magt truet.

”Problemer erkendes først, når de ikke mere kan løses”, lyder et gammelt udtryk (Niccolo Machiavelli), og dermed siges også, at mennesker har en tendens til at undertrykke problemer, fordi det ikke er pænt og venligt at kritisere et eller andet stort politisk projekt. Og der er også en tendens til at lukke øjet for kritik, når man tænker stort.

Men det betyder så igen, at problemer tit vokser sig større end de behøvede, fordi kritikken ikke får mæle.

X

I Danmark har mange virksomheder, både private og offentlige, indrettet såkaldte whistleblower ordninger. Så kan ansatte udtalte en kritik anonymt uden selv at komme under anklage.

Og det er måske nødvendigt.

Men det er på en måde også en total falliterklæring overfor ytringsfriheden og det protestantiske menneske og 1000 års dansk historie, at sandheden kun kan siges inkognito, anonymt, i et brev uden afsender. Som om fejhed sættes i system.

Sandheden skal siges, erklæres, udråbes!

Her står jeg, jeg kan ikke andet!

Det er kristendom!

Det er protestantisme!

Det er som Jesus gjorde!

X

Men hvad er sandhed?" spurgte Pontius Pilatus, da Jesus stod foran ham på Langfredag.

Ja, hvad er sandhed?

Pilatus opgav at finde ud af det, og han havde nok i sværdet og magten og vaskede så sine hænder.

Også Jesu samtidige kan ikke finde ud af det med sandhed og frihed.

Vi er jo frie, siger de. Vi er Abrahams sønner, vi tilhører et frit folk, vi fik friheden i en pagt med Gud. så vi har ikke behov for at høre Jesus stå at sige, at vi skal høre hans sandhed for at blive frie.

Vi er frie!

Ja, det tænker mange også i dag, vi har grundlov og menneskerettigheder, vi gør jo hvad der passer os, vi er ikke bundet af noget, vi har valgfrihed og kan vælge. Som Abrahams børn siger mange i dag, at Jesus ikke skal komme med mærkelige ord og lære dem noget om frihed.

Og dog er der grundlæggende kun én frihed, nemlig den frihed som vi får fra Gud og Jesus.

Frihed er at vide, at der er en sandhed, og at denne sandhed er stærkere end hvad andre mennesker tror og mener og gerne bruger tvang for at gennemtvinge.

En sandhed der i sidste instans stammer fra, at vi ikke er selvgroede, instinktstyrede naturskabninger, men er Guds bøn, og vandt indsigten i syndefaldet, så vi både er frie og skyldige. Havde Adam ikke spist af kundskabens træ, var vi forblevet ufrie, mætte og veltilfredse skabninger.

Med sandheden bliver vi frie, men vi bliver også nye, nye skabninger.

Som vi sagde i epistlen:

”Er nogen i Kristus, er han en ny skabning. Det gamle er forbi, se, noget nyt er blevet til!”

”Guds igenfødte, ny-levende sjæle” skal vi synge om i næste salme, hvor der også står at vi er *”Herrens nyskabninger”*

Med Kristus er der en ny pagt, ikke mere Abrahams og Moses’ pagt mellem israelitterne og Herren.

Nu er der en ny pagt og et nyt testamente, og ja, en ny skabning, et nyt menneske. Det moderne menneske fødes med Jesu forkyndelse.

Et menneske der har mulighed for sandhed, frihed og kærlighed.

AMEN